

De films

THE GREEN BERETS (1968) – Regie: John Wayne en Ray Kellog. Scenario: James Lee Barrett. Gebaseerd op een roman van Robin Moore. Met: John Wayne, David Janssen, Jim Hutton, Aldo Ray, Raymond St. Jacques en Bruce Cabot. Eerste en enige ouderwetse WO II Hollywoodfilm overgeplant naar Vietnam. Te praatziek en te beschrijvend en van een misselijk makende sentimentaliteit, uitgebreid bespottelijk gemaakt in verband met een zonsondergang aan de verkeerde kant van de Stille Oceaan. Achterhaald door televisiereportages. Voer voor superhavi-ken.

TRACKS (1976) – Regie en scenario: Henry Jaglom. Met: Dennis Hopper, Taryn Power, Dean Stockwell en Topo Swope. Hopper stapte even uit de subcultuur om een terugkerende Vietnamveteraan te spelen die het lichaam van een vriend escorteert door een hallucinerend visioen van de Verenigde Staten, gezien vanuit een trein vol allegorieën.

ROLLING THUNDER (1977) – Regie: John Flynn. Scenario: Paul Schrader en Heywood Gould. Met: William Devane, Tommy Lee Jones, Linda Haynes, James Best en Dabney Coleman. Een van de ontelbare melodrama's over een dolgedraaide Vietnamveteraan. Een schizofrene Devane speelt de hoofdrol. Film van het wat-hebben-ze-daarginds-met-die-lui-uitgevoerd type.

THE BOYS IN COMPANY C (1978) – Regie: Sidney J. Furie. Scenario: Rick Natkin en Furie. Met: Stan Shaw, Andrew Stevens, James Canning, Michael Lembeck en Craig Wasson. Zeldzame casting van een doorsnee neger (Stan Shaw) als hoofdrolspeler. De ontwikkeling die hij door-maakt van drugsdealer in Chicago tot compagniecommandant wordt tegenover de complete corruptie van de in drugs handelende militaire leiders in Saigon gesteld. In leven blijven is het motto van de compa-gnie. Cynisch humanisme. De vijand wordt gerespecteerd, maar 'onze' Vietnamezen worden veracht. Nadrukkelijk veel seks met een vet lach-je (de vredesbeweging weet daar alles van).

COMING HOME (1978) – Regie: Hal Ashby. Scenario: Waldo Salt en Robert C. Jones, naar een verhaal van Nancy Dowd. Met: Jane Fonda, Jon Voight, Bruce Dern, Robert Ginty en Penelope Milford. Succesvol thuisfrontdrama met Fonda en Voight in een heftig duet als ruimdenkende genade-engelen. Dern speelt de gek van het stel. Fonda probeert op symbolische wijze de gemiddelde Amerikaan te bereiken met de verleidelijke boodschap om 'thuis te komen' uit Zuidoost-Azië en bedrijft op spectaculaire wijze de liefde in een hernieuwd onwankelbare republiek.

GO TELL THE SPARTANS (1978) – Regie: Ted Post. Scenario: Wendell Mayes, naar 'Incident at Muc Wa' van Daniel Ford. Met: Burt Lancaster, Craig Wasson, Jonathan Goldsmith en Marc Singer. Interessant vanwege de listige kritiek op de futiliteit van een oorlog om de 'geesten en harten' van de Vietnamezen. Het personage dat Lancaster neerzet zorgt voor emotionele stabiliteit en moreel gezag temidden van een traumatische chaos. Verbittering om het verraad aan onze Vietnamese vrienden, maar gebrek aan vertrouwen in de Vietnamese leiders. De film loopt uiteraard zwaar achter de feiten aan, maar geeft in ieder geval een getrouwer beeld van de algemene situatie dan PLATOON of FULL METAL JACKET. Speelt eerder met de angsten van de jaren vijftig dan met het absurdisme van de jaren zestig.

THE DEER HUNTER (1978) – Regie: Michael Cimino. Scenario: Derek Washburn, naar een verhaal van Cimino, Washburn, Louis Garfinkle en Quinn K. Redeker. Met: Robert De Niro, John Cazale, John Savage, Christopher Walken, Meryl Streep en George Dzundza. Links was geschokt door de tijgerkooien die de Vietcong voor Amerikaanse gevangenen gebruikte. Het krankzinnige Russisch-roulette spel veroorzaakte een reeks navolgingen met fatale gevolgen. Het politieke aspect moest wijken voor psychotische rituelen van bloedbroederschap.

APOCALYPSE NOW (1979) – Regie: Francis Ford Coppola. Scenario: John Milius en Coppola naar *Heart of Darkness* van Joseph Conrad. Met: Marlon Brando, Martin Sheen, Robert Duvall en Frederick Forrest. Bevat nog altijd de meest opwindende gevechtsscène die ooit is gemaakt. Coppola aarzelt tussen fascinatie voor Amerikaans technisch vernuft en koelbloedigheid, en bewondering voor de vindingrijkheid van een genadeloze Vietcong. Een film waarin het morele aspect ten behoeve van het hypnotiserende spektakel naar de achtergrond is geschoven. Zowel haviken als duiven waren eerder geamuseerd dan geschokt.

SOME KIND OF HERO (1981) – Regie: Michael Pressman. Scenario: James Kirkwood en Robert Boris, gebaseerd op een boek van Kirkwood. Met: Richard Pryor, Margot Kidder, Ray Sharkey en Ronny Cox. Sympathiek portret van een voormalig krijgsgevangene die gerechtigheid zoekt, maar op een traag en onwillig militair apparaat stuit. Film over het thuisfront met een links tintje.

FIRST BLOOD (1982) – Regie: Ted Kotcheff. Scenario: Michael Kozoll, William Sackheim en Sylvester Stallone. Met: Sylvester Stallone, Richard Crenna, Brian Dennehy. Rambo keert naar huis terug, wordt door de politie getreiterd en zet vervolgens een huiveringwekkende wraakactie op touw. Het onverwachte succes leidde tot een vervolg waarin Rambo naar Vietnam terugkeert om zich te wreken op het sluwe junglemonster, het internationale communisme.

STREAMERS (1983) – Regie: Robert Altman. Scenario: David Rabe, naar diens toneelstuk. Met Matthew Modine, Michael Wright en George Dzundza. Een groep soldaten met bestemming Vietnam slaat door, met bloederige gevolgen. Onaangename kijk op de Amerikanen.

UNCOMMON VALOR (1983) – Regie: Ted Kotcheff. Scenario: Joe Gayton. Geproduceerd door John Milius en Buzz Feitshans. Met: Gene Hackman, Robert Stack, Red Brown, Randall (Tex) Cobb en Fred Ward. Zelfde basisgegevens als RAMBO, maar Gene Hackmans Colonel Rhodes is meer een fantasiefiguur met zijn Shakespeare-citaten; Hackman brengt de subtiele trekjes aan, die hem tot zo'n groot karakterspeler maken. Een speurtocht naar vermiste soldaten met meer waardigheid en overtuigingskracht dan de karikaturen van Stallone en Norris.

THE KILLING FIELDS (1984) – Regie: Roland Joffe. Scenario: Bruce Robinson, naar het artikel 'The Death and Life of Dith Pran' van Sydney Schanberg. Met: Sam Waterston, Haing S. Ngor, John Malkovich, Julian Sands en Craig T. Nelson. De media slaan terug. Waterston als Schanberg vertelt zijn versie van een gebeurtenis waarvan de gruwelijke afloop de wildste anticommunistische fantasieën overtreft. Spalding Gray, die later een eigen Cambodjaklus heeft geklaard, speelt hier een kleine rol. Punt erbij voor de duiven.

MISSING IN ACTION (1984) – Regie: Joseph Zito. Scenario: James Bruner, naar een verhaal van John Crowther en Lance Hool. Met: Chuck Norris, Emmet Walsh en Lenore Kasdorf. Zuivere pulp, echter zonder het vermogen felle reacties op te roepen zoals Stallone deed, en minder tendentieuze. Behoort tot het MIA-subgenre.

MISSING IN ACTION 2 – THE BEGINNING (1985) – Regie: Lance Hool. Scenario: Arthur Silver, Larry Levinson en Steve Bing. Met: Chuck Norris en Soon-Teck Oh. Nog meer MIA-pulp in dit vervolg vooraf. Punt erbij voor de haviken.

RAMBO: FIRST BLOOD PART II (1985) – Regie: George Pan Cosmatos. Scenario: Sylvester Stallone en James Cameron, naar een verhaal van Kevin Jarre. Met: Sylvester Stallone, Richard Crenna, Charles Napier en Julia Nickson. Zelfs Ronald Reagan erkende in Rambo het modelvoorbeeld voor de buitenlandse politiek. Stallone rekent af met alle verneederen die Uncle 'Sap' door de nietswaardigheidsbekleders zijn aangedaan. Het vuurwerk is glad maakwerk, maar de junglescènes doen merkwaardig middeleeuws aan. Robin Hood met raketwerpers.

CEASE FIRE (1985) – Regie: David Nutter. Scenario: George Fernandez. Met: Don Johnson, Lisa Blount en Robert F. Lyons. Voor de zoveelste keer zien we hoe moeilijk Vietnamveteranen het hebben bij de omschakeling naar het thuisfront. Een van hen raakt zo diep in de put dat hij zelfmoord pleegt. Johnson (uit de tijd vóór MIAMI VICE) speelt een veteraan die zich er doorheen weet te slaan.

PLATOON (1986) – Scenario en regie: Oliver Stone. Met: Tom Berenger, Willem Dafoe en Charlie Sheen. Er is inmiddels een kritische reactie merkbaar ten aanzien van deze bekroonde bespiegeling over Vietnam als het Golgotha van de strijdende Amerikanen. De 'vijand' bevindt zich zowel in als buiten Stones archetypen van het Goede (Dafoe) en het Kwade (Berenger). Het verhaal wordt verteld vanuit het onbevangen gezichtspunt van Sheen als Chris die op zoek naar zijn ware ik alle Statiën van Vietnam doorloopt. De uiterst bekwame Vietcong wordt voorgesteld als een onstuitbare natuurkracht, een soort Moby Dick. Vietnam zelf is niet zozeer een land als wel een kruisweg.

THE HANOI HILTON (1987) – Scenario en regie: Lionel Chetwynd. Met: Michael Moriarty, Jeffrey Jones, Paul Le Mat, Stephen Davies en Lawrence Pressman. Een oprechte, maar moeizame poging tot eerherstel van de Amerikaanse krijgsgevangenen die door sommige van hun landgenoten in een kwaad daglicht waren gesteld. De film bereikte slechts een klein publiek, omdat er slachtoffers en geen overwinnaars centraal stonden. Zelfs als ze na jaren gevangenschap worden vrijgelaten blijft de bittere nasmaak. Een zwarte krijgsgevangene weerstaat de pogingen van een politiek geraffineerde Vietnamese ondervrager en de leden van een internationaal 'tribunaal' om een wig te drijven tussen hem en zijn

blanke medegevangenen. Een krijgsgevangene van Latijnsamerikaanse afkomst met de verbale gewiekstheid van een straatjongen geeft een fanatieke Castro-Cubaan lik op stuk. Als beloning voor zijn bravoure krijgt hij een kogel door zijn hoofd. Te veel van het goede, maar beide kanten spelen hetzelfde hysterische spelletje.

GARDENS OF STONE (1987) – Regie: Francis Coppola. Scenario: Ronald Bass, naar de roman van Nicholas Proffitt. Coppola, zeer begrijpelijk aangeslagen door de tragische dood van zijn eigen zoon, slaagt er niet in om in dit eerbetoon aan de doden de levenden tot leven te brengen. Het werk van Coppola wordt altijd gekenmerkt door een uitgesproken estheticisme dat een vloeiend verloop van de handeling in de weg staat.

FULL METAL JACKET (1987) – Regie: Stanley Kubrick. Scenario: Kubrick, Michael Herr en Gustav Hasford, naar de roman *The Short Timers* van Hasford. Met: Matthew Modine, Adam Baldwin, Vincent D'Onofrio en Lee Ermey. Overtreft zelfs *THE BOYS IN COMPANY C* in de rauwe, ruige presentatie van de helse mariniersopleiding, maar de dramatische pluspunten slaan om in een psychotische gruwelvertoning. Kubrick is niet bepaald onbekend met het demonische en groteske genre van de SF en hij maakt Vietnam dan ook tot een bomkrater op een verre planeet, waarvan de bewoners zeer bedreven zijn in de kunst van de zwarte humor.

KARMA (1987) – Regie: Ho Quang Minh. Scenario: Minh en Nguy Ngu. Gebaseerd op een verhaal van Nguy. Met: Tran Quang, Phuong Dung en Le Cung Bac. Gepresenteerd als een zeldzame kijk van de andere kant, maar in werkelijkheid een soort Laatste-der-Romanoffs-drama zoals Sovjetrussische toneelschrijvers plachten te schrijven in navolging van Tsjechov. De schrijver-regisseur werd in Hanoi geboren, maar studeerde film in Parijs, alwaar hij moet zijn afgestudeerd op pastorale preten-tiusheid. Fascinerend desondanks, deze seksistische draak van een film waarin men zich druk maakt om een gevallen vrouw: conclusie zou kunnen zijn dat de zogenaamde Derde Wereldoorlog al net zo sentimenteel en oppervlakkig kan worden gebracht als zijn twee voorgangers. Opvallend is dat de maker zich blijkbaar vrijer heeft gevoeld in zijn behandeling van de verliezers in Saigon dan van de overwinnaars in Hanoi. Vandaar dat we wel een glimp opvangen van Ho Chi Minhstad, het voormalige Saigon, maar niet van Hanoi.

HAMBURGER HILL (1987) – Regie: John Irvin. Scenario: Jim Carabatsos. Met: Anthony Barrile, Michael Patrick Boatman, Don Cheadle, Michael

Dolan en Courtney Vance. Bijna iedereen komt om in deze bloederigste van alle Vietnamfilms. Haatgevoelens worden echter niet op de even vastbesloten vijand afgereageerd, maar op de *peaceniks* aan het thuisfront. Niets gaat meer vanzelf. Tussen eer en het graf is alleen maar leegte. De film lijkt nogal prat te gaan op zijn grimmig pessimisme, maar de personages gaan nagenoeg zonder onderscheid in een modderpoel van futiliteit ten onder.